

Tammisunnuntain puheissa huomion saivat seuraavat sotavuodet

REIMA LUUKKANEN

VAASA Lähestyvä Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhla-vuosi kuului Vaasassa vietetyn tammisunnuntain juhlan tervehdys- ja juhlapuheissa. Tällä kertaa maan itsenäistymisen alkuaikat jäivät vähemmälle. Päähuomion puheissa saivat seuraavat sotavuodet ja koko itsenäisyyden aika.

Tammisunnuntaita vietetään vuoden 1918 sisällissodan alkamisen muistoksi. Nyt sodan alkua sivuutettiin oikeusministeri **Anna-Maja Henrikssonin** juhlapuheessa lyhyellä maininnalla.

Juhlan tervehdyssanat esittänyt Pohjanmaan maanpuolustuskillan puheenjohtaja Ilkka Virtanen jätti sen vielä vähemmälle. Hän selvitteli lyhyesti jatkosodan viimeisen kesän torjuntataisteluita Kannaksella Viipurin menestyksestä Neuvostoliiton hyökkäyksen pysäyttämiseen.

Virtasen mukaan silloin menetykset tuntuivat tuoreeltaan raskaina. Mutta myöhemmin torjuntataistelut on koettu voittona, koska itsenäisyys säilyttiin. Kahden vuoden kuluttua Suomen 100 vuotista itsenäisyyttä tullaan Virtasen mukaan juhlimaan teemalla "Suomi sata yhdessä".

Tammisunnuntain muistojuhla kokosi Vaasan Kaupungintalon yleisöä yli puoli salillista. Juhlan ohjelmallisesta puolesta vastasivat Laivaston soittokunta sekä Vaasan Onkilahden koulun musiikkiluokkien kuoro.

Juhlapuheessaan Anna-Maja Henriksson tarkasteli jatkosodan jälkeisiä vähemmän tiedettyjä tapahtumia. Niissä kärsimään joutuivat lukuisat suomalaistaustaiset naiset ja lapset, jotka eivät olleet tehneet mitään väärää. Heidät internettiin puoleksitoista vuodeksi eristysleireille vankilamaisiin oloihin.

Taustalla vaikutti välirauhan-sopimus, jossa Suomi sitoutui internoimaan maassa olleet Saksan ja Unkarin kansalaiset eli siviilihenkilöt. Heidän lisäksi joukkoon liitettiin suomalaissyntyiset naiset ja heidän lapsensa.

-He eivät voineet muodostaa minkäänlaista uhkaa liittoutuneiden turvallisuudelle eikä myöskään valvontakomissio ollut vaatinut heidän internoimistaan, Henriksson muistutti.

Henriksson sanoi hänelle oleen tärkeää, että tätä vääryyttä käsiteltiin nykyisellä hallituskaudella. Henrikssonin aloitteesta valmisteltiin laki, jolla internoiduille siviilihenkilöille maksetaan korvauksia. Eduskunta hyväksyi lain viime kesänä.

-Olen iloinen, että tämä vääryys on vihdoinkin 70 vuoden jälkeen valtion puolelta tunnustettu, Henriksson sanoi.

Juhlissa jaettiin maanpuolustuskillan koululaisille järjestämän isänmaallisuuden kirjoituskilpailun palkinnot. Kilpailun parhaasta esseestä palkittiin Nanna Heino Vaasan ruotsinkielisestä lukiosta. Lisäksi palkittiin Emilia Hägglund Vasa Övningskolasta, Jere Hasunen Vaasan lyseon lukiosta, Johan Blomfeldt Vasa Övningskolasta ja Malin Österberg Mustasaaren lukiosta.

Pohjanmaan maanpuolustuskillan ansioristin saivat Pehr-Olof Boström, Katarina Korkman ja Arto Lehtineva.

Tammisunnuntaita vietetään vuoden 1918 sisällissodan alkamisen muistoksi.

Maanpuolustuskillan järjestämän kirjoituskilpailun parhaana palkittiin Malin Österberg (vas.), Jere Hasunen, Emilia Hägglund, Nanna Heino ja Johan Blomfeldt. KUVAT: TOMI KOSONEN

Sota vailla loppua

JERE HASUNEN

Kaukaisuudesta kantautuu tykistötulen kumu. Taivaanrannassa näkyvät välähdykset morsettavat saapuvan kuoleman viestiä. Hetken päästä kuuluu kranaatin vihellys ilman halki. Räjähdystä ei ehdi kuulemaan paineaallon rikkoessa tärykalvot ja paiskatessa ruumiin juoksuhaudan reunaan vasten. Lopulta pimeys valtaa mielen.

Sota on ihmiskunnan keksinnöistä raampina ja vanhimpia, ja syyt sodan aloittamiseen mitä monimuotoisempia. Milloin viereisen kylän miehet tapetaan lehmän varastamisen takia. Milloin ihmisiä tapetaan heidän rukoiltuaan erinimistä jumalaa. Armeijat vyöryvät toisiaan koh-

den huutaen Jeesus Kristusta tai Allah abaria. Milloin teurastetaan vallon, kunnian tai jopa rakkauden tähden. Taistellaan loukatun kuninkaan kunnian puolesta. Taistelua toisia ihmisiä vastaan. Ihmisiä, joilla on täysin samanlaiset motiivit omassa järjestelmässä taistelussaan. Taistelua ei käydä armeijoita, kasvotomia massoja vastaan. Vaan isä, veljiä, poikia, äitejä, sisaria ja tyttöä vastaan. Sodassa kuolevia ihmisiä vastaan, joiden ainoa toive olisi elää ja nähdä rakkaansa vielä kerran. Viettä joulua vielä kerran heidän kanssaan. Ihmisiä, joiden taistelu ei ole kuninkaan tai kunnian puolesta, vaan oman kodin puolesta. Sen puolesta, että heidän perheensä saisivat nähdä seuraavan aamunkoiton, jota kaatuneitten veri punertaa.

Sotiminen ei loppu koskaan. Sota on alati muuttuva ja kehittyvä. Sota on kuin tarujen ja myyttien hirviömainen hydra. Kuten tämä monipäinen hirviö, joka kasvatti kaksi uutta päätä yhden katkaistun tilalla, sotakin kehittää uusia keinoja ja syyt teurastukselle, jos yksi keino evätään. Sota on aina kehittynyt. Aina miehistä keihäineen, linnojen piirityskoneista sotilasarivistöihin kiväreineen ja käskyn: "Lataa! Tähtää! Ammu!" asti.

Sodassa on nähty itsemurhapommittajia, liekinheitteitä ja siviilejä uhreinaan käyttäviä terroristeja. Uudet kauheudet odottavat käyttöönottoa. Lopulta jäljellä on enää kirkas välähdys ja sienipilven heittäjä valtaisa varjo palanutta maan-kamaraa vasten, jota täplittävät hiiltyneet möyköt: ihmiskunnan viimeisten jäsenten surkeat ruumiit.

Emme pohdi sotaa käydessämme, kuinka arvokas on ihmishenki. Kuinka paljon maksaa vastasyntyntä lasta sylissä pitävän äidin onni? Kuinka paljon maksaa ylpeän isoisän hymy hänen katselessaan pihamaalla leikkiviä lapsenlapsiaan? Kuinka paljon maksaa nuorten rakastavien ensisuudelman, kun he painautuvat toisiaan vasten kuuta-moisena yönä?

Liipaisimen painalluksen verranko, kun rynnäkkökivääri lähettää tappavan luodin kohti äidin onnea? Tykistön kranaatin verranko sen osuessa pihamaalle sammuttaen isoisän hymyn? Miljoonan dollarin ohjuksen verranko sen lähtiessä hävittäjästä kohti rakastavien ensimmäistä ja viimeistä suudelmaa?

Kaikkein arvokkaimmat asiat maailmassa tuhoataan maallisilla teoilla arvottomien ideologioiden, aatteiden ja ah-

neuden takia.

Loppujen lopuksi, ketä vastaan me so- dimme? Loputtomat ruumiskasat mätänevät ihmiskunnan vanavedessä läpi historian, kun ihmiskunta tappaa... ihmiskuntaa. Miljoonat ja taas miljoonat ihmiset kuolevat ideologian ja kansallisten rajojen illuusion tähden. He kuolevat, koska ihmiskunta ei ole yhtenäinen. Ei ole aatetta, joka yhdistäisi kaikki kansat ja kokoaisi ihmiskunnan yhden yhteisen suvaitsevaisuuden ja ystävyyden viirin alle.

Silti ihmiskunta käsitteenä kattaa kaikki ihmiset, kaikki uskonnot ja kaikki valtiot. Se ei erottele värin, rodun, uskonnon, iän, sukupuolen tai seksuaalisen suuntauksen perusteella. Silti ihmiskunta teurastaa itseään juuri näiden symbolisten arvojen ja mitäänansanomattomien arvottomien kosmeettisten puolien takia.

Niin kauan, kun ihmiskunta on hajanainen ja vailla yhteistä päämäärää tai yhdistävää tekijää, joudumme sotimaan sotaamme vailla loppua.

Kirjoittaja on Vaasan lyseon lukion 12F-luokkalainen. Hänet palkittiin tammisunnuntain juhlassa maanpuolustuskillan kirjoituskilpailussa.

Puheiden lomassa esiintyi Onkilahden koulun musiikkiluokkien kuoro.

"Vuoden 1918 sota oli vapaussota"

Valtioneuvos Riitta Uosukainen piti pääpuheen maakunnallisessa Tammisunnuntai-juhlassa Kauhajoella

JUKKA SVENSTRÖM

KAUHAJOKI Vuonna 1918 Tammisunnuntaina venäläisvaruskuntien aseistariisumisella Etelä-Pohjanmaalla alkanut sota oli valtioneuvos **Riitta Uosukaisen** mielestä vapaussota.

-Uskon, että vapaussotaimme uskaltaen käyttää myös, kun Suomi viettää satavuotisjuhlaa.

Uosukainen oli pääpuhujana maakunnallisessa Tammisunnuntai-juhlassa Kauhajoella sunnuntaina.

Kirkossa järjestettyyn juhlaan osallistui nelisensataa ihmistä eri puolilta maakuntaa.

Juhlan järjestivät Vapaussodan ja Itsenäisyyden Etelä-Pohjanmaan Perinneyhdistys, Kauhajoen reserviläisjärjestöt, Kau-

hajoen kaupunki ja Kauhajoen seurakunta.

Uosukaisen oma isä osallistui vapaussotaan vain 14-vuotiaana.

-Hän oli mukana vapaussodassa, ja myös minulle tuo sota oli vapaussota, joka muuttui onnettomasti joksikin muuksi. Eihän siitä sotaa pitänyt tulla, kaikkein vähiten sisällissota.

Monilla nimillä kutsutussa sodassa maksettiin Uosukaisen mukaan kallis hinta itsenäisyyden vakinaistamisesta.

Maamme itsenäisyyden alkuvaiheista eri puolilla Suomea usein puhunut Uosukainen kehui rohkeiksi toiminnaksi miehiä, jotka aloittivat venäläissotilaiden riisumisen aseista.

Uosukainen suo vapaussodan aloittamisesta kaiken kunnian Laihian Hulmin varuskuntaan 27. hyökänneille miehille, vaikka Karjalassa oli ryhdytty toimeen jo muutamaa päivää aikaisemmin.

Kansallisen yhteishengen löytäminen vapaussodan ja talvisodan välisenä lyhyenä aikana oli Uosukaisen mielestä todellinen ihme.

Uosukaisen mielestä on syytä muistaa, että valtiollinen itsenäisyys on tänäkin päivänä edellytys yksilölliselle vapaudelle.

Puolustusvoimien tervehdyksen tuonut Pohjanmaan aluetuomiston päällikkö, komentaja **Jukka Ranta** muistutti venäläissotilaita olleen Suomes-

sa kolmisenkymmentätuhatta vuonna 1918.

-Silloin tarvittiin voimavaroja ja maanpuolustustahtoa. Suomalaisen maanpuolustustahtoon nykyin kansainvälisesti katsottu erittäin korkea. Erään selvityksen mukaan 80 prosenttia asevelvollisista on valmis puolustamaan maata, oli tilanne mikä tahansa.

Rannan mukaan puolustusvoimien vuonna 2012 aloitettu uudistus oli välttämätön toimi Suomen puolustuskyvyn saattamiseksi myös kansainvälisesti uskottavalle tasolle.

Omasta puolustuksesta vastaamista piti olennaisen tärkeänä Suomelle myös päätösant lausunut Kauhajoen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Lasse Hautala**.

Vapaussotayhdistyksen perinteisen ainekirjoituskisan voittaneen Kauhajoen lukion oppilas **Eveliina Salmenoksa** kuvaili opettajansa äänen lukemassa kirjoituksessa sisäistäneensä vasta parisentoa sitten veteraanien työn merkityksen.

Salmenoksalle oli kirkastunut, kuinka toisin olisi voinut käydä ja kuinka nuoria sotaan lähteneet, muun muassa hänen isoisänsä oli.

Juhlissa ojennettiin Vapaussodan Perinneyhdistyksen mitali kauhajokelaisille Pauli Äijölle ja Alarik Kaunistolle ja liiton plaketti myös kauhajokelaiselle Kaleva Mattilalle.

Tilaisuus alkoi messulla Kauhajoen kirkossa. Lounaan tarjoi seurakunta.

Valtioneuvos Riitta Uosukainen saattoi kirkonpenkille Vapaussodan ja Itsenäisyyden Etelä-Pohjanmaan Perinneyhdistyksen puheenjohtaja eversti evp. Jorma Jokisalo. KUVA: HARRI TOIVOLA